

1860'erne

OPHAVSMAND/NØGLEPERSON

J. C. Jacobsen

FAKTA

Type:
Note

Sprog:
Dansk

Tilblivelsessted:
Steinbrach and Liesing

Arkivplacering:
Carlsberg Arkiv FA 2-004-00001,
kasse F 2

Keywords:
Industrial archaeology, brewery
design, brewery technology

SUMMARY

Brewery notes from Steinbrach and Liesing

TRANSSKRIFTION

Steinbruch Actienbrauerei. Brygmesteren Franz Nattes, en meget intelligent og tænksom Mand, hvem det interesserede mig særdeles at tale længe med. Fasbender sagde mig ogsaa senere at Nattes var anset for at være en af de dygtigste Bryggere i Tydskland. Han er fra Würtemberg, meget for...Bryggeriet smukt opstillet efter Vølckners Konstruktion. 2 Mæskekar med Siekar og Mæskekjedel og 1 fælleds Urtkjedel. Det ene Siekar staar over, det andet under Mæskekarret. Aufhackmaskine i det ene med lodrette Knive, som kunde stilles høiere eller lavere, ikke god, lettede ikke Mæskningen godt, især naar den var lidt tung. Den anden var veed horizontale Axer, hvorpaa krumme Arme, som bearbejde Mæsken fortrinligt i nogle faa Omgange, efter at næsten al den første Urt var afløben, hvorpaa der spargedes og kort efter kunde Hanerne atter aabnes. Om Vinteren brygges 4 Gange i Døgnet. Der var lukkede Batterier (Rør) til hvert Siekar, med 6 à 8 Haner.- Mæskemaskinerne de sædvanlige. Karrene af Jern. Kjelderne af (?) Jern med Kuppel. Kondensater for Dampene.- Svalebakkerne deels med en skarp Vinkel deels, som mine afrundet (tegning). De sidste nittede paa T-Jern, som hvilede paa lette Gafler, ganske frit fra Tømmerunderlaget. Rigtigt. Svaleapparatet endnu gammeldags uden Gegenstrømning??? saaledes forandret.- Alle Kjeldere udhuggede i Klippen. Iisbeholder i Forbindelse med de fleste Gjæringskjeldere, c 3 R. sættes paa ved 4 R. lader det stige til 7 R. Havde ogsaa først en koldere Paasætning til ingen Nytte og ikke heldigt. Gjæren blev ubrugbar.s. 3Havde ligesom jeg forsøgt en konstant Temperatur under hele Gjæringen. Heller ikke godt. En naturlig Gang med moderat Stigning det bedste - Attenuation ved Hovedgjæring til lidt under Halvdelen. Fortsat Attenuation paa Lagerfadene c1½.- Øllet sælges aldrig ungt, først 3 à 4 Maaneder gl. Der bryggedes 1 Gang daglig hele Sommeren (à 2 Gange) men ogsaa dette Øl blev først solgt efter 4 Maanders Forløb. Spaaner bruges altsaa ikke.- Øllet fortrinligt. Jeg smagte Lager og Märzen, begge lyse. I Lagerkjeldereren kunne jeg ikke gaae. Temperaturen dernede vel 2 R. Iisbeholder ved Enderne. I begge Steinbrach Bryggerierne den Ulempe, at der intet Afløb er fra Kjeldereren, saa at alt Skyllvand fra samtlig Kjeldere maa samles i Sankgruber og derfra pumpes op med Dampumper.

s.4

Hos Knaust lærte jeg Maneuvren med Skydestigen, den gaae overmaade let med 2 Mand, naar den er smurt tilpas, ikke for meget,- Trommelvogne ligeledes, der er Smørehuller i Navet, mellem 2 af Egerne. Der behøves kun 2 Mand, men jeg saae rundt om i Wien 3 Mand ved hver. Naar den flyttedes lange Strækninger trak 1 Mand og de 2 skjød efter.-Hos Knaust og i Wien og Østerrig i det Hele bruges til Sprøiteslanger allerede i flere Aar, hverken Læder eller Gummislanger, men kun Hampeslanger, garvede og overtrukne indvendig med et tyndt Lag Kautschuk fra Kux Nachfolger i Halberstadt. Til Trommelvogne til Gaderne bruges derimod Gummislanger._____I Liesing Bryggeri. Faber ikke hjemme men Braumeister Johan Huber var strax rede da han hørte mit Navn.-Bryggeriet storartet, og elegant udvendigt, men det Indre tildeels gammeldags og daarligt, navnlig Südhaus og tildeels meget uregelmæssigt og spredt som Følge af de succesive Udvidelser. Malteriet ophørt. Malzt... i det Hele i smuk Stand med Lys og Ventilation. De ere i 3 Etager over hverandre. Den nederste i Høide med Jorden. Alle hvælvede. Der maltedes dog "ret godt" til 3 Uger ind i Juni, der maatte kjøbes Malt, derfor byggedes nu et nyt Malteri.De ældre Køller gammeldags, bayerske, tildeels med riste ?? Flager. Den eller de cylindriske, mekaniske Køller var man ikke tilfreds med, paa de andre tørrede man i 8 Timer paa hver Flage. Putzmaskiner uden videre Interesse.I Südhaus. Karrene af Træ. Mæskemaskiner som mine. Ingen Aufhackmaskine og ingen Sparger. Man hakkede op, meget besværligt, med Rager med stærkt Blad af Jernresten mangler

C. M.

Steinbock. *Rehembocaria*. *Corymbosum* Frøys Natl.
er meget indholdrigt og karkam d'and, saas det uidevandede
er saaledes et kold kung end. Tackender sagde mig ogsaa
frøen at Natl's nye ansigt for et mere en af de sjældigste
krydder: *Er-Nelaud*. Jøen er for *Wiedendog*, meget forvinder.
Krydderet findes afsluttet eller *Valkens* *Langtonian*.
2 Moduler end *Reh* og *Modulid* og 1 faldet *Modulid*
det ene *Reh* skaar end, det andet end *Modulid*.
Auffackensium. M ena mas end *Sadella* *Trina*, som end
felles Jøen eller *Panor*, *Weg*, lathed *W* *Mullerizum*
gath, især mas den mas lidt kung. Den anden mas med
forjænkale *Reyos*, *Juanyas* *Locumna* *Amur*, som *baas* *baas* *baas*
Mollen *fantomidigt*: meget for *Cungauy*, efter at *evolan*
at den *faas* det mas *offolus*, *Juanyas* det *spangad* og *baas*
afte *Reh* *faas* end *aktuel*. Om *Reh* *baas* *baas*
4 *faas*: *Sajent*. Der mas lathed *baas* (*baas*) *baas*
faas *baas*, end 6: 8 *faas*. - *baas* *baas* *baas* *baas*
baas og *faas*. *baas* *baas* af (?) *faas* end *baas*.
baas *baas* for *baas*. - *baas* *baas* *baas* end *baas*
for *baas* *baas*, som *baas* *baas* *baas* - *baas* *baas* *baas*
for *baas*. som *baas* *baas* *baas*, *baas* *baas* for *baas*.
baas *baas*. *baas*. - *baas* *baas* end *baas*
end *baas* *baas*, *baas* *baas*. - *baas* *baas*
baas: *baas*. *baas*: *baas* end *baas*
fles *baas* *baas*, i 3° R. *baas* *baas* end 4° R. *baas*
at *baas* *baas* 7° R. *baas* *baas* *baas* *baas* *baas*
at *baas* *baas* og *baas* *baas*. *baas* *baas* *baas*.

J. C. JACOBSENS ARKIV
CARISBERGFONDET

jaade, ligesom jeg, faaer en constant Comparation med
Jule Gjaerger. Juleen er gaaet. fra naturlig Gang end
moderat Stigning til Nedgang. Altkonvalescens end Julestigning
til lidt mindre faldelse. Saaledes Altkonvalescens paa Højsæsonen
i 1729. Allet følger aldrig rigtig. først 3 i 4 Maanedes tid.
Der begynder 1 Gang doglig Jule Konvalescens (i 3 Gange) men
og saa det er klar paa faldet efter 4 Maanedes Løst
Oprens bliver altsaa det. Allet forbliver. Jeg brænder
Løst og Stigning, begge Gange. I Højsæsonen bliver jeg
til gaaen. Comparationen dermed er 2. R. Højsæsonen
end faldelse.

I begge Stier brænder Konvalescens den Altkonvalescens, der
der er det Allet er fra 2. Juleen, for et lidt Stigning
for Saaledes Juleen men faldet i Højsæsonen er
derfor paa rigtig og end Saaledes.

Joh. Knauth, lader sig Abvæinonen ind i Byd. Kjøen, der gaas
annonceret, at ind i Mand, naar den er færdig, ligesom, der
for meget, - Coenmaldagene ligesom, der er Pænsfaldet i
Køen, mellem 2 af Jæren. Der besjæftes med 2 Mand, men
jeg saa rundt om i Wien 3 Mand og Jæren. Naar den sigtheder
langt Rødvins bær 1 Mand og de 2 Jæren efter.

Joh. Knauth og i Wien og Østerrig; det fjerde brugte der
Pænsfaldet allene; flere Oer, Jæren Læde eller Jæren
Kjøen, men Jæren Jæren, gaar ind og anstøder ind i
ind at Jæren Læde Jæren for Kjøen Kjøen; Kjøen
at Coenmaldagene der Jæren brugte Jæren Jæren

i Liefing Kjøen, Jæren der Jæren men Coenmaldagene
Jæren Kjøen der Jæren der Jæren ind Kjøen,
Kjøen ind Jæren, og elegant ind i Kjøen, men der Jæren
Kjøen Jæren ind og Jæren, men i Jæren og Jæren
meget ind i Kjøen og Jæren Jæren af de Jæren
Kjøen. Kjøen ind og Jæren; det fjerde
Kjøen ind og Jæren. Der er i Jæren men
Jæren. Der ind i Jæren ind Jæren. Alle Jæren.
Der ind i Jæren ind i Jæren, der
ind i Jæren Kjøen; der Jæren ind i Kjøen
der ind i Jæren Jæren, Kjøen ind i Kjøen
Kjøen. Der ind i Jæren, ind i Kjøen men
men der ind i Kjøen, der der ind i Kjøen men i Jæren
der Jæren Kjøen ind i Kjøen.
i Jæren. Jæren af Jæren. Jæren ind i Kjøen.
Kjøen Kjøen ind i Kjøen og ind i Kjøen. Men Jæren
og, meget ind i Kjøen, ind i Kjøen ind i Kjøen